

HALÁLTANFOLYAM

*A megtalált levelekből. Lakatos F. Margit levele a Münchenben
Ephemeria Silver néven élő nővéréhez*

FEKETE J. JÓZSEF

Kedves Ephemeria!

Emlékszel még Bodonyi Palikára, arra a Van Gogh-képű, vagy még inkább Juhász Gyulára emlékeztető sárfalusi könyvtárosra? Két hete, egy tavaszi délelőttön kilépett az olvasóterem harmadik emeleti ablakából. Előbb még elköszönt a padokban ülő diákoktól – más se jár az olvasóterembe –, szépen, szerbül, magyarul: Dovidenja! Viszontlátásra!, majd kinyitotta az egykori palotaépület ajtónyi ablakszárnyát, s kilépett, tudva, hogy a viszontlátást ígérő búcsúszása hazugság volt. A lábszár-csontja a mellkasán jött ki . . .

Nem volt szép halála, az biztos. Negyvenhárom éves volt, s tudod, bőbeszédősége mögött mintha valami beláthatatlan zárkózottság bujkált volna, én mindig attól féltem, hogy egyszer majd a levágott fél fülét a kezében tartva lép be az irodám ajtaján. Olyan önsorsrontó típusnak tűnt, pedig folyton mosolygott, szívélyessége, udvariassága páratlan, nemcsak az intézményben, de a városban is.

Mindegy. Eltemettük, gyászoljuk.

A számítógépe ideiglenesen átkerült hozzám, mert a kollégák felfedezték, hogy levelezését, feljegyzéseit magyarul írta, s nem értvén tartalmukat, rám bízta, ellenőrizzem, fontos, a munkával kapcsolatos, vagy immár lényegtelené vált, magánjellegű irományok halmozódnak a merevlemezen. Hát, magánjellegűek ugyan, de távolról sem lényegtelenek. Talán nem túlzok, ha azt állítom, Palikának segített valaki kilépni az ablakon. Nemcsak a belső ördöge hajtotta, hanem volt egy e

világi Belzebubja is, lelke sötét oldalának kivételése talán. Palika ugyanis monodrámát írt – mellesleg a munkahelyén. *Haláltanfolyam*. Ez volt a címe, és a műfaji megjelölés is elképesztő: *utolsó felvonás*. Utolsó, tehát valamit lezáró, befejező, ezután már csak leoltják a villanyt, hazamegy a személyzet. Igen ám, de előtte nincs semmi. Se előző felvonás, se prologus, érted, semmi, csak egyetlen felvonás, az utolsó. Könyvtáros volt ugyan, de senki se gondolta, hogy nem csupán olvas, hanem ír is. Én ugyan meg nem mondhatom, ér-e valamit ez a monodráma, legjobb lesz, ha kinyomtatom, és elküldöm az ÍV-nek, vizsgálják csak a kritikusok, a színművészet avatott szakértői – számomra sokkal érdekesebb a számítógépben talált levelezése. Csupán egyetlen levelezőpartnere volt, Palika öngyilkosságát követően ennek is nyoma veszett, mintha soha nem is létezett volna ezen a világon. Üzeneteit a *darkzone@karizma.net* címről adta fel, Palika is erre küldte válaszait, ám amikor én írtam erre a címre, Palika esetleges barátai, ismerősei után nyomozva, a kiszolgáló folyton arra hivatkozott, hogy nemcsak ilyen felhasználói név nem létezik, de ilyen elnevezésű szolgáltató sincs!

Kedves Néném! Ezért gondolom, hogy valami belzebubság van a dologban! Nem létező levelezőpartner, aki az utcára taszította az emeleti ablakból az áldott jó Palikát!

Ám ne a magam fantáziáját erőltessem rád, inkább idemásolok néhány érdekesebb levelet ebből a gazdag és intenzív kapcsolatnak az emlékéből. Sajnos, csupán a Palika halálát megelőző két nap anyagát sikerült kimenekítenem a számítógépből, ám azok is szemléletesen bizonyítják, benne volt a dologban a gonosz keze!

From: *darkzone@karizma.net*
Sent: 2001. február 5. 8.36 CET
To: Bpalika
Subject: Jó reggelt!

Drága Barátom,

Remélem, „hallgatásod” termékeny időszak, kicsit megpihentél, olvashattál kedvedre . . . s hallgatásod nem a postagalambok ördögi műve! Szilágyi Tibor írt egy szép nekrológot Lajosról a Naplóban; elküldjem a fénymásolatát?

Darky

From: *Bpalika*
Sent: 2001. február 5. 9.41 CET
To: *darkzone@karizma.net*
Subject: Re: Jó reggelt!

Te!

Éltem volna inkább a középkorban, Boccaccio, vagy még inkább Rabelais mester kortársaként, esetleg Sebastian Brant egyetemének hallgatójaként, hogy kegyetlen és ugyanakkor közvetlen közösség tagjaként művelhetném azt, amiRe adottságom és tehetségem feljogosít! Füstös, züllött kiskocsmák kármentője aljában, vagy az egyetem öntapasztalatra építő (anti)dogmatizmusától elvakult taláros testületben – mert úgy tűnik, Németh István is elvágódik erről a vidékről. Herceg János már nincsen. Messze a nyolcvanon túl, szélütötten, térden, könnyéken kúszott fel a doroszlói portavégen langyosodó Mosztonga-partról a házáig, mert a világa mégsem ott volt, a frissen kaszált heréskertben, hanem a könyveket, festményeket egybefogó lakásának falai között. Szívvel, tüdővel küzdve, fürdőgatyában, a tarlón kúszva, ide visszajutott. Hazájába, az anyanyelvbe? Dehogy. A halál kapujába, a sárfalusi idegkórházba, ahol a régi fekvőtámaszok emlékéen visszakúszott írói senki meg nem látogatta, kivéve ifjabb újságíró-kollégáját, aki nemes egyszerűséggel csak „öReg tökök”-ként tisztelte irodalmunk metaforikussá növekedett alakját.

Ne írd Te nekem irodalomról! Elhunyt színészekről se! Semmiről se írd!

Én.

*

From: *darkzone@karizma.net*
Sent: 2001. február 5. 11.13 CET
To: *Bpalika*
Subject: Se nekrológ, se irodalom?

Palika, Palika!

Hát hová vezet ez az elzárkózás? Nem együtt jártál Dreán, Kevin, Brazíliában Lajossal meg a Tanyaszínházzal? Most meg még a színész-kolléga nekrológiát se vagy hajlandó elolvasni! Csak nem azon ment fel

a pumpád, hogy neki bár volt bátorsága fölpakolni motyóját és elmenni?
Te minek maradtál? Írmagnak?

Darky

*

From: *Bpalika*

Sent: 2001. február 5. 12.00 CET

To: *darkzone@karizma.net*

Subject: Re: Se nekrológ, se irodalom?

Te Senky!

Az vagy te, nem Darky, hanem egyszerűen egy senki, sehonnani senkiházi! Mi közöd neked ahhoz, hogy ki ment, és ki maradt? Te is csak maradhattál, mert nagyon jól ismered az itteni helyzetet! Vagy valahonnan távolról figyelsz bennünket? Szállj le a gépről, szállj le rólam!

Hiányzik egy kis tiszta hó . . .

Na, rendben, tudod, soha semmi kifogásom nem volt azokkal szemben, akik időben leléptek. Sajnáltam őket, ugyanúgy, mint az itthon maradtakat, akár magamat. Az önsajnálataból persze annyi hasznom volt, mint neked. Elmenni? EZEKNEK?

Remény . . . ha a még aktív, kitűnő emberekkel találkozhatok, akár egy színvonalas rendezvényen, akár egy műsorban a tévében vagy a rádióban, talán nem borul be teljesen Tündérlak felett . . . a pártbutaság etc. mellett sokfelé villannak pogány fényugarak, ez jó jel!

Netuddki!

*

From: *darkzone@karizma.net*

Sent: 2001. február 5. 14.06 CET

To: Bpalika

Subject: Na, én megyek

Kilépek. Házi feladatként azonban olvasgasd Böndör Pál verseit. Az alábbi részletet külön a figyelmedbe ajánlom:

A magyart csak beszélem.
S mondatomban hibás a rend
– mert más az anyanyelvem:
a teremtés előtti csend.

Amihez hasonló jókat kívánva búcsúzom!
Darky

*

From: *Bpalika*
Sent: 2001. február 6. 7.17 CET
To: *darkzone@karizma.net*
Subject: Jó reggelt!

Ébredj, te Senky!

Szemet szemért, fogat fogért!

Ha olyan nagyra vagy az anyanyelveddel, olvasgasd akkor te meg Tóth Bélát! Nesze neked!

Maradok

Portyáz a hatáŐr-i-portás
HANIBAL ANTE PORTAS
kimehet, ki váltott kilépŐ levelet

Mondták, pucoljunk, míg lehet
cipőt, vagy leheletet még
most is itt rontom éneket
levegőt veszek üres üzletben

ez ITT most ŐTIEtKIKÉPZŐ tábor
hódít az, ítélező mámor
GUMIGYURIT GYÚRNAK belőled
felŐled

Anyád is elmehet Anyádba
csak semmi ne vesszen kárba
parancsra Bokacsattintással felelsz

Ötletkiképző tábor
bátor seggnyaló tanfolyam
nézzük NO csak Anyanyelvedet
-irodalmi nyelved, HOGY(an) ÁLL,
idegenNYelved van, működik?

vagy csak küszködik a létért?
 van AKI „HAZASZALAD” nyáladzóval
 nyelve alatt-szegény
 Reményt Remél.

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 6. 10.10 CET
 To: Bpalika
 Subject: Re: Jó reggelt!

Ejnye-bejnye Palika!

Veszélyes ám kora reggel ilyen felajzott idegzetten kezdeni a munkát! Vagy nincs is munkád, csak bejársz a munkahelyedre, és ott fundálsz ki rengeteg elméncséged? Meg hát, mintha pozíciót cseréltünk volna – a Tóth-verset inkább nekem kellett volna a címre postáznom. Vagy egyetértesz végre velem? A kultúrára tetted fel az életed, kétharmadát elvesztegetted, mert szart se érsz anyanyelvestül együtt?

Lezárult már öregem a nemzeti kultúrák ideje, nincs lelki táplálék, mert nincs rá szükség! Civilizáltságod és a nemzeti kultúrához kötődésed egyelőre még ott van nyelvedben . . . de milyen nyelven is beszélsz az igazgatóddal? Milyen nyelven beszélsz az olvasóterembe nagy ritkán betévedőkkel? A hivatalban, a boltban, a piacon . . . HAHHAHAHA! Hát mersz egyáltalán megszólalni anyanyelveden?

Tudnod kell – ha Jean Baudrillard dolgozatait nem is olvastad (Nem anyanyelved!!!?) – hogy „nemcsak a kultúra centralizációja, de a magas kultúra eszméje se létezik, és nincs jelen az átteologizált és megszentelt vallásé sem. A KULTÚRÁNAK NINCS KULTÚRÁJA, A VALLÁSNAK NINCSEN VALLÁSA.”

Ihaj, csuhaj, hejehuj!

Darky

*

From: *Bpalika*
 Sent: 2001. február 6. 12.45 CET
 To: *darkzone@karizma.net*
 Subject: De van!

Most aztán higgadt vagyok. Nincs igazad semmiben sem. Hazudsz te is, meg a könyveid is. Idestova tíz éve lesz, hogy egyedül, magányosan

járom utam, s kissé házsártossá is váltam . . . ám segíték mások terhért cipelni, elviselni. Remélem, ezúton kapok az égiektől egy-egy most-ot, pillanatot, amelyet életem végéig viszek. (Róka-like taktika, ha megtorpedóznak könyveim között, ez lehet a menekülés útja.)

Ha elvesztem lábam alól a talajt, még mindig belekapaszkodhatom a grammatikába! De mibe kapaszkodsz te, a nihilista hedonizmusodba?

Én. (Aki számára továbbra is egy Senky vagy.)

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 6. 13.03 CET
 To: Bpalika
 Subject: Sürgős

Nagy barom vagy te, Palika.

Hát lehet-e grammatikája egy vesző nemzet nyelvének?

A holnapi levélváltásunkig elméledjél ezen!

Darky

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 7. 5.34 CET
 To: Bpalika
 Subject: Jó reggelt!

Palikám, lelkelem!

Elmondta már a reggeli imád! Akkor hadd segítsék a hajnali tépedélőidben:

„Így szólék azért magamban: az emberek fiai miatt van ez így, hogy kiválogassa őket az Isten, és hogy meglássák, hogy ők magokban véve az okatlan állatokhoz hasonlóak. Az emberek fiainak vége hasonló az okatlan állatnak végéhez, és egyenlő végök van azoknak; a mint meghal egyik, úgy meghal a másik is, és ugyanazon egy lélek van mindenkiben; és az embernek nagyobb méltósága nincs az okatlan állatoknál, mert minden hiábavalóság. Mindenik ugyanazon egy helyre megy: mindenik a porból való, és mindenik porrá lesz.”

(Prédikátor Könyve, III, 18–20.)

remélem, ízlik majd a reggeli kávé!

Darky

*

From: *Bpalika*
 Sent: 2001. február 7. 7.53 CET
 To: *darkzone@karizma.net*
 Subject: Re: Jó Reggelt!

Ízlett a kávé is, a prédikáció is, de nem tudsz kihozni a sodromból. Sőt, van az én tarsolyomban is valami! Nem olvasom többé a leveleid. Nyugodtan áttérhetsz a tetriszre, vagy a FreeCellre, ami kedvesebb számodra, pasziánszozz csak kedvedre, ne strapáld magad a levélírással. De azért tudd: itt ülök továbbra is a számítógép előtt, s amint tőled érkezik üzenet, gógös élvetegséggel pöccintem meg a Delete gombot, és már hullasz is a szemétkosárba leveleddel együtt.

Emelem kávécsészémet! Pá! A viszont nem találkozásra. Befejeztük. Hasta la vista, Baby!

Nincs többé levél! Delete! DELETE! DELETE!

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 7. 8.27 CET
 To: *Bpalika*
 Subject: no subject

Kedves Pál.

Levelezésünk során folyton udvariatlan voltál, elnéztem neked. Most meg már hazudsz is! Nem olvasod többé a leveleim? Alig várod, hogy a számítógép képernyőjén felvillanjon a figyelmeztetés: ÜZENETE ÉRKEZETT! Alig várod, és már habzsolod is a betűket: ITT VAN DARKY, A CSODÁLATOS, A ZSENI, A BOLDOGÍTÓ, BÁRCSAK ÉN IS OLYAN LEHETNÉK, MINT Ő! Szabadon él, szabadon ír, szabadon beszél, ÉS MINDIG MINDENBEN IGAZA VAN!

Viasz füleidbe, tűz égesse ki szemed világát, te mindig HALLANI AKAROD DARKYT! A CSODÁLATOST, A ZSENI, A BOLDOGÍTÓT, AKINEK MINDIG ÉS MINDENBEN IGAZA VAN! Ki ez a Darky? Maga az Üdvöztítő? A számítógép Istene? Egy földönkívüli? Az objektivitás kvintesszenciája? Kérdezd csak, kérdezd, és halld szavam, olvasd BETŰM!!!

Am tudd jószágom: amíg nem kéred, nem szólok hozzád. Csak kala-uzollak. Mégpedig a saját olvasmányaid között, olyan oldalakon, ame-

lyeket magad is átlapoztál, de már nem volt szemednek világa, viasz volt füledben, bár lehet, hogy ólom is! Gyere, kedves Pál, lapozzunk bele a kultúrpeszimizmus gazdagon illusztrált olvasókönyvébe!

A te ölelő Darkyd!

*

From: darkzone@karizma.net
 Sent: 2001. február 7. 8.40 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„Boldogok az elhunytak! És háromszor boldogtalanok, akik az örület hatalmában fogantak! Boldogok az érintetlenek! Boldogok a magtalanok! Boldogok, akik többre becsülik a kéjelgést a termékenységnél!” (Albert Caraco)

*

From: darkzone@karizma.net
 Sent: 2001. február 7. 9.00 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„... csak a tökéletesség fontosságát tagadom. Ezek a pazarnál pazarabb szímfóniák nem mások, mint a haszontalanság katedrálisai. Elérhetetlenek az ember számára. Embertelenek. Eltúlozzuk a jelentőségüket. Alsóbbrendűeknek érezzük magunkat hallgatásukhoz. Európa ötven zseniális műre zsugorította Európát, amelyeket senki sem ért. Gondoljanak csak bele ebbe a felháborító egyenlőtlenségbe: európaiak milliói, akik semmit se számítanak, szemben a minden képviselő ötven névvel.” (Kundera)

*

From: darkzone@karizma.net
 Sent: 2001. február 7. 9.15 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„Utolsó inspirációját [. . .] a művészet még az emberi színvonal alig követhetően rohamos süllyedéséből meríti; de ez a megállíthatatlan süllyedés hamarosan elsöpör majd minden inspirációt – kivéve a pusztítást. Már most is: ki beszél irodalomról? Följegyezni az utolsó vonaglásokat, ennyi az egész.” (Kertész Imre)

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 7. 9.30 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„Eltűnik lassan mindaz, ami nem áll helyt az objektív, tudományos szemlélet előtt: odalesz az erkölcs, a művészet, a vallás – előbb csak relativizálódnak, azután formalizálódnak, végképp háttérbe szorulnak, s ezzel megszűnik az emberközösségek (erkölcsi-tudati) kohéziója. Erkölcsi köztudat híján atomizálódik a társadalom; a hajdani kulturális szabályozás helyét a természeti törvény, a dominanciaelv, a politikai manipuláció veszi át. [. . .] Ha tehát manapság a szellemi megaláztatás érzése lesz úrrá rajtunk, annak oka az évezredek alatt felhalmozódott kulturális hagyománykincs folyathatatlansága, hitelvesztése s ezzel párhuzamosan a politikai ideológiák agresszív térhódítása. [. . .] Amit az igazságra törekvő írástudó ma még tehet: szembenézni a való világgal; megfosztani szegény embertársait, sorstársait illuzórikus (történelmi és eszkatalogikus) reményeiktől, egyáltalán minden reménytől, hogy ezzel legalább a csalódásoktól, a végső kétségbeeséstől is megmentse őket.” (Vekerdi László)

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 7. 9.45 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„Ha a lelki élet helyét az ész veszi át, megkezdődik az a hanyatlás, aminek végül az ész is áldozatául esik.” (Kertész Imre)

*

From: *darkzone@karizma.net*
 Sent: 2001. február 7. 10.00 CET
 To: Bpalika
 Subject: no subject

„A szellemi sivatag, a társadalmi sivatagosodás letisztult formája szemlátomást terjed. Az elsváárosodás a maga letisztult formáját a sebesség elszabadulásában találja meg. Ami hideg és halott csak van a társadalmi elsvatagosodásban és magavesztettségben, az itt, a sivatag bőségében

találja meg kontemplatív formáját. [. . .] Ez az a hely, ahol majdani asszociális és felszínes világunk embertelensége egy csapásra felleli esztétikai és eksztatikus alakját. Hiszen a sivatag nem más; a kultúra elragadtatott kritikája, az eltűnés elragadtatott formája.” (Jean Baudrillard)

*

From: *darkzone@karizma.net*
Sent: 2001. február 7. 10.15 CET
To: Bpalika
Subject: no subject

*„Minden tartósan elnyomott csoport gondolkodása sérült.”
(NoKi?)*

*

From: *darkzone@karizma.net*
Sent: 2001. február 7. 10.30 CET
To: Bpalika
Subject: no subject

„A halál az egyetlen bizonyosság a világban. Mindenki egyedül hal meg és végérvényesen meghal. Mivel az ember nem szabad akaratából születik, hanem tulajdonképpen rákényszerítik az életet, szabad választását csupán a halál meghívásával nyilváníthatja ki, és ezzel eloszlathatja az életet kísérő bizonytalanságot – vagyis, hogy mikor, hol és miként lép majd át az életből a halálba.”

(NoKi? Darky! Kukkucs!)

*

From: *Bpalika*
Sent: 2001. február 7. 10.43 CET
To: *darkzone@karizma.net*
Subject: Ipiapacs!

Kiléptem. Elmentem. Kikapcsolhatsz.
Pali

*

Kedves Ephemeria,
ezzel az üzenettel nemcsak az egyre inkább egyoldalúvá, tolakodóvá és agresszívvé váló kapcsolat ért véget, hanem kezdetét vette Palika

rövid, kiútkereső szárnyalása is. Azt mondják, mielőtt elkészönt, kikapcsolta a számítógépet, majd még talán a huzatban kicsapódó ablakszárnyat is behúzta maga mögött.

Érted te ezt, kedves Néném?

Nyaláb,
Margitod